

РЕШЕНИЕ

№ 417

гр. София, 23.03.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 8-МИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на първи март през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Иванка Ангелова

Членове: Красимир Машев
Златина Рубиева

при участието на секретаря Ирена М. Дянкова
като разгледа докладваното от Красимир Машев Въззивно гражданско дело
№ 20211000502740 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 258 и сл. от ГПК.

С Решение № 264777/15.07.2021 г., постановено по гр. дело № 3007/2019 г. по описа на СГС, I ГО, 6 състав, частично е уважен предявеният деликтен иск с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3, предл. 1 ЗОДОВ за заплащане на заместващо обезщетение в размер от 5000 лв. (този иск е отхвърлен за разликата до пълния му предявен размер от 50000 лв., заявен като частичен от глобалната сума 100000 лв.) за причинените неимуществени вреди от незаконно обвинение в извършване на престъпление по чл. 325, ал. 1, във вр. с чл. 20, ал. 2, във вр. с ал. 1 НК, за което ищецът е бил оправдан с влязла в сила на 21.11.2018 г. Присъда от 03.10.2017 г., постановена по нохд № 19186/2016 г. по описа на СРС, НО, 110 състав. Изцяло е уважен искът за заплащане на компенсаторно обезщетение за причинените от същото незаконно наказателно преследване имуществени вреди в размер на сумата общо от 3500 лв., представляващата сборът от заплатеното адвокатско възнаграждение за осъществената в досъдебната и съдебната фаза на наказателния процес адвокатска защита.

Ответникът е обжалвал първоинстанционното решение в частта, в която са уважени предявените кумулативно обективно съединени деликтни искове: 1) за заплащане на заместващо обезщетение за причинените неимуществени вреди – за сумата от 5000 лв. и 2) за заплащане на компенсаторно обезщетение - за сумата от 3500 лв. Поддържа, че постановеното решение е порочно поради нарушение на материалния закон, съществени нарушения на съдопроизводствените правила и необоснованост. Твърди, че пред първата инстанция не са събрани годни доказателствени средства, от които да се установяват

действително претърпени от ищеца вреди и които да са пряк и непосредствен резултат от повдигнатото обвинение. Поддържа, че при определяне размера на заместващото обезщетение за причинените неимуществени вреди на ищеца от незаконното обвинение решаващият съд не е обсъдил отделните критерии и тяхното значение спрямо присъдения размер на обезщетение. Счита, че първоинстанционният съд е нарушил принципа за справедливо обезщетяване, установен в нормата на чл. 52 ЗЗД, тъй като не е съобразил съдържащите се в ППВС № 4/1968 г. задължителни за съдилищата разяснения относно критериите, въз основа на които следва да бъде конкретизирано дължимото обезщетение за причинени неимуществени вреди. Не излага нито един правен довод за неправилност на първоинстанционното решение в частта, в която е уважен предявеният деликтен иск за заплащане на компенсаторно обезщетение за причинените на незаконно обвинения имуществени вреди, изразяващи се в заплатено адвокатско възнаграждение в досъдебната и съдебната фази на наказателния процес.

Въззиваемият е подал в законоустановения срок отговор на въззивната жалба, в която излага правни доводи за нейната неоснователност.

Първоинстанционното решение не е обжалвано от ищеца в частта, в която е отхвърлен предявеният деликтен иск за заплащане на заместващо обезщетение за причинените му неимуществени вреди от процесното незаконно обвинение над сумата от 5000 лв. до пълния му предявен размер от 50000 лв. (част от глобално претендираната сума, възлизаща на 100000 лв.), поради което в тази част то е влязло в сила и въззивният съд не дължи произнасяне.

Въззивната жалба е подадена срещу подлежащ на обжалване съдебен акт, в законоустановения в чл. 259, ал. 1 ГПК срок, поради което тя се явява допустима.

Съгласно чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от релевираните въззивни основания в жалбата.

Съдът, като съобрази правните доводи на страните, събраните писмени и гласни доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено следното от фактическа и правна страна:

СГС, I-6 състав, е бил сезиран с кумулативно обективно съединени осъдителни искове с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3, предл. 1 ЗОДОВ.

За да възникне притезателното право на увредения за обезвреждане на неимуществените и имуществените вреди, причинени му от орган на Прокуратурата на Република България вследствие на повдигане на незаконно обвинение, трябва в обективната действителност да бъдат осъществени следните материални предпоставки (юридически факти): 1) на ищеца да му е повдигнато обвинение от Прокуратурата на Република България за извършено от него престъпление; 2) съдът да е оправдал подсъдимия с влязла в сила присъда, като в този случай повдигнатото му обвинение е незаконно; 3) подсъдимият да е претърпял неимуществени и имуществени вреди и 4) причинените неимуществени и

имуществени вреди да са необходима, естествена, закономерна последица от повдигнатото незаконно обвинение, т.е. да е налице причинно-следствена връзка между наказателното производство, по което е било повдигнато незаконното обвинение, и причинения вредоносен резултат. Отговорността на прокуратурата за повдигане на незаконно обвинение е обективна, като тя не е предпоставена от виновното поведение на съответно длъжностно лице при прокуратурата – арг. чл. 4, предл. последно ЗОДОВ.

Не е спорно между страните, а и от събраните по делото доказателства се установява правнорелевантното обстоятелство, че с Постановление на прокурор при СРП от 09.09.2015 г. срещу ищеца е било образувано досъдебно производство, като той е привлечен като обвиняем за извършване на следното престъпно деяние: на 09.09.2015 г. в гр. София, пред сградата на Народното събрание, в съучастие с други двама извършители е извършил непристойни действия, грубо нарушаващи общественя ред и изразяващи явно неуважение към обществото, като хвърлил домати и яйца в посока на сградата на Народното събрание - престъпление по чл. 325, ал. 1, във вр. с чл. 20, ал. 2, във вр. с ал. 1 НК. Безспорно е и обстоятелството, че срещу ищеца е взета най-леката мярка за неотклонение „подписка“, която е била отменена с Постановление на прокурор при СРП от 10.05.2016 г., т.е. тя е продължила за период от 8 месеца. Следователно, човешкото право на незаконно обвинения за свободно придвижване не е било ограничено значително.

Изяснява се обаче, че неколkokратно ищецът е искал да бъде прекратено образуваното срещу него досъдебно производство, но съответният прокурор е оставил без уважение тези искания, като на 02.11.2016 г. е внесъл обвинителен акт срещу незаконно обвинения за извършване на по-горе описаното деяние.

С вляла в сила на 21.11.2018 г. Присъда от 03.10.2017 г., постановена по нохд № 19186/2016 г. по описа на СРС, НО, 121 с-в (потвърдена с Решение № 1189/21.11.2018 г. по внохд № 4366/2018 г. по описа на СГС, НО, 9 с-в) ищецът е бил оправдан за извършване на престъплението, за което му е било повдигнато обвинение.

Следователно, наказателното преследване срещу обвиняемия Н. Г. К. е продължило за периода от 09.09.2015 г. до 21.11.2018 г., т.е. **почти 3 години и 3 месеца**.

От показанията на св. К. Ч., чието приятелство с ищеца датира от 2013-2014 г. при участие в обществени протести, се установява, че незаконно обвиненият е обществена фигура, правозащитник, с изявени граждански позиции, отстоявани още при установения в България комунистически режим („още от преди 10 ноември“). Свидетелства, че ищецът е иницирал множество протестни действия през 2015 г., свързани с неговите сигнали за „корупционни схеми“ в ИА „Автомобилна администрация“ - относно „продажбата“ на шофьорски книжки. За разследване на тези твърдени престъпни деяния е сезирал множество държавни институции: Прокуратурата на РБ, Народното събрание, но поради тяхното бездействие решил да предприеме „по-тесни действия“ пред Парламента (пред задния му вход), изразяващи се в замеряне на сградата на НС с домати - с цел да привлече общественото мнение. На инкриминираната дата - 09.09.2015 г., свидетелят, заедно с още 15-20 души били пред Парламента, за да изразят солидарност с протеста на Н.К.. Той и още

четирима души били арестувани от полицията. Ищецът бил доста изнервен, притеснен не само за себе си, но и за останалите млади хора. Макар и да представял на полицията и разследващите органи определение на съда, че протестът му е законен, бил привлечен като обвиняем за извършено хулиганство. Свидетелят изяснява, че по-късно (след като ги освободили от ареста) разбрали, че на 09.09.2015 г. председателят на НС Ц. Ц. и директорът на СДВР М. М. заявили, че „този път ще се действа круто, че ние сме тежки престъпници и ще има последствия, т.е. този път Прокуратурата ще си свърши работата”. Свидетелства, че многократно са се виждали както в съда, така и извън него, като ищецът се чувствал депресиран, унизен („Той е човек с обществено реноме на демократ, правозащитник, още по времето на комунизма”). Установява, че информация за процесното незаконно обвинение е била изнесена по масмедиите („По-малката му дъщеря бе казала, че в училище са я питали дали той е престъпник, защото има информация по медиите за това публично заклеяване... Обидно му беше, мъчно, грозно”).

От показанията на св. Й. К., позната на ищеца от 30 години, се установява, че мотивите за хвърлянето на домати по сградата на Парламента са обосновани с изразената гражданска позиция за преустановяване на тежките транспортни произшествия в Република България - чрез сигнализиране на компетентните държавните органи да предотвратят незаконното издаване на свидетелство за правоуправление на неспособни водачи („издаването на фалшиви шофьорски книжки”). След образуването на процесното досъдебно производство той се чувствал унизен, сякаш се подигравали с него.

Съдът приема за достоверни показанията на свидетелите, тъй като, преценени с всички други събрани по делото доказателства - арг. чл. 172 ГПК, те не са вътрешно противоречиви, житейски логични са, като субективните възприятия за последиците върху психичното състояние на ищеца след процесното обвинение са непосредствени.

При така приетите за установени правнорелевантни факти въззивната инстанция счита, че предявеният осъдителен иск за заплащане на обезщетение за причинените неимуществени вреди от незаконното обвинение е доказан по своето основание – установените промени в неговото психично състояние (станал е угрижен, депресиран, потиснат, по-затворен и вгълбен) са необходима последица от незаконното обвинение за престъплението, за което ищецът е бил обвинен, т. е. изживеният стрес, психическо напрежение и емоционална потиснатост са в причинно-следствена връзка с незаконно обвинение за престъпление, което **не е тежко** по смисъла на уредената в чл. 97, т. 7 НК легална дефиниция, за което се предвижда лишаване от свобода до две години или пробация, както и обществено порицание. Установява се обаче, че ищецът не е бил изоставен както от своето семейство, така и от своите сподвижници, като през време на незаконното обвинение, така и по-сетне активно и публично е отстоявал своята гражданска позиция.

Тъй като неимуществените вреди, които представляват неблагоприятно засягане на лични, нематериални блага не биха могли да бъдат възстановени, предвиденото в закона обезщетение не е компенсаторно, а заместващо и се определя съобразно критериите, предписани в правната норма на чл. 52 ЗЗД – по справедливост от съда. Съгласно ППВС №

4/1968 г. понятието „справедливост” по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактно понятие. То е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които трябва да се имат предвид от съда при определяне на размера на обезщетението. При определяне на това заместващо обезщетение следва да се вземе предвид обстоятелството, че ищецът е бил незаконно обвинен в извършване на престъпление, което не е тежко (предвижда се лишаване от свобода до две години или пробация, както и обществено порицание); бил е обвиняем в разумен срок за процесното наказателно производство, а именно за период от **3 години и 2 месеца** (наказателното производство се е развило на две съдебни инстанции, като обвиняеми са били и други две лица, което обективно е забавило хода на процеса); явяването пред досъдебните и съдебните органи за осъществяване на множество съдопроизводствени действия го е ангажирали физически и емоционално. От друга страна обаче, неговите основни човешки права на свобода и свободно предвижване, уредени в 30, ал. 1 КРБ и чл. 35, ал. 1 КРБ, не са били накърнени в значителна степен, тъй като е била взета най-леката мярка за неотклонение „подписка” за един сравнително кратък период от време - 8 месеца. Още първоинстанционният съд го е оправдал, което обективно намалява интензитета на негативните изживявания, а и той не е бил под угрозата да изтърпява ефективно наложено наказание „лишаване от свобода”. Както бе изяснено, незаконното обвинение не е разрушило неговия социален кръг, като заедно със своите сподвижници е продължил да преследва справедлива и гражданскоопровдана кауза - ограничаване издаването на свидетелства за правоуправление на МПС на неправопособни водачи. Нещо повече, установи се от свидетелските показания, че той е бил морално и финансово подкрепян от протестиращи граждани, като е продължил публично и активно да отстоява своята гражданска позиция по различни общественозначими теми.

Ирелевантно за ангажиране отговорността на Прокуратурата на Република България за причинените неимуществени вреди на ищеца е обстоятелството, че публикуването на информация за образуваното наказателно производство срещу него въз основа на процесното незаконно обвинение не е било иницирано от органи на съдебната власт. Журналистите от средствата за масова информация, вкл. и от телевизията и печатните издания упражняват конституционно признатото право за разпространение на информация – арг. чл. 41, ал. 1, изр. 1, предл. 3 КРБ, за да могат гражданите да бъдат в достатъчна степен осведомени, вкл. и да получават информация за действията на държавните органи при предотвратяване и разкриване на увреждащи престъпни деяния. Когато вярната сама по себе си информация за образувано наказателно производство срещу определено лице е разпространена чрез печатно издание, вредоносните последици за незаконно обвинения са **по-интензивни**, тъй като неговото добро име, авторитет и достойнство е злепоставено пред **неограничен кръг граждани**. По същество в този смисъл е и практиката на ВКС, формирана по реда на чл. 290 ГПК с Решение № 365/11.11.2015 г. на ВКС по гр. д. № 5376/2014 г., IV г. о., ГК – „Наказателното преследване... не е попречило на професионалната му реализация, взетата мярка за неотклонение е най-леката и нарушава в най-малка степен начина на живот на ищеца, докато забраната за напускане на страната ограничава сериозна правото му на свободно придвижване. Ищецът не е изваден от неговата

семејната и социална среда, **но е злепоставен пред околните...**, имал е и другите посочени в решението негативни изживявания, особено след като обвинението е **медийно разгласено...** През това време ищецът е тръпнал не само наложените мерки за процесуална принуда, но **широк кръг хора**, които са го познавали, са имали основание да го считат за престъпник".

А както последователно се поддържа в практиката на ВКС, неимуществените вреди от незаконно обвинение обхващат не само отрицателните психически преживявания на увредения, но и обективното по своя характер лишаване от блага и ценности към които всяка личност се стреми. Справедливостта като законов критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди включва освен тяхната общовалидна значимост за всяко човешко същество, така и конкретни факти, свързани със стойността, която те са имали за личността на увредения. В този смисъл е и константната практика на ВКС, формирана по реда на чл. 290 ГПК - напр. Решение № 55/11.03.2013 г. по гр. д. № 1107/2012 г., IV г. о., ГК.

Следователно, при съобразяване на всички обстоятелства – тежестта на престъплението, за което е повдигнато обвинение (то не е „тежко“ по смисъла на чл. 93, т. 7 НК, тъй като за неговото извършване се предвижда наказание лишаване от свобода до две години или пробация, както и обществено порицание), разумният срок на висящност на наказателното производство (3 години и два месеца, вкл. и на две съдебни инстанции при трима обвиняеми лица), преживеният стрес и дискомфорт, изживяната потиснатост, породената угриженост, чувство за обида, което води до психологически дискомфорт и страдания, ограниченията в неговата лична сфера, въззивният съд приема, че заместващото обезщетение на ищеца за причинените му от незаконното обвинение неимуществени вреди е в размер на сумата от 3000 лв. Както бе изяснено, процесното незаконно обвинение не е ограничило възможността на ищеца активно и публично да отстоява своята гражданска позиция за защита на обществено значими цели.

В този смисъл, деликтният иск, въз основа на който е образувано настоящото съдебно производство, трябва да бъде уважен за сумата от 3000 лв., а да бъде отхвърлен за разликата до присъдения размер от 5000 лв.

Въззивната жалба на ответника е неоснователна по отношение на уважения иск за заплащане на компенсаторно обезщетение за причинените от процесното незаконно обвинение имуществени вреди, изразяващи се в извършени разноски за адвокатска защита в досъдебното и съдебното производство - в размер на сумата общо от 3500 лв.

В тази част въззивната жалба на ответника е бланкетна, тъй като съдържа общо недоволство от обжалвания съдебен акт, като не са изложени правни доводи за необоснованост на правния извод на първоинстанционния съд относно приетото за установено правнорелевантно обстоятелство, че по процесното досъдебно производство ищецът е заплатил адвокатско възнаграждение в претендирания размер за осъществената правна защита. Както бе изяснено, по силата на правната норма, уредена в чл. 269, изр. 2 ГПК, въззивният съд е длъжен да се произнесе по правилността на обжалвания съдебен акт **само** по релевантите във въззивната жалба основания, т.е. по действащия ГПК, по което се

развива настоящото съдебно производство, въззивният съд действа като апелация (т. нар. „ограничен въззив“). В този смисъл е и константната практика на ВКС, формирана по реда на чл. 290 ГПК – напр. Решение № 189/9.07.2012 г. на ВКС по гр. д. № 107/2012 г., II г. о., ГК.

Следователно, въззивният съд не може да обсъжда правилността на първоинстанционното решение без да е въведен съответен правен довод във въззивната жалба за допуснато нарушение на процесуалните правила, нарушение на материалния закон и необоснованост. При постановяване на решението първоинстанционният съд не е нарушил императивна материална правна норма, като то е валидно и допустимо, поради което въззивният съд – без съответен довод за неправилност на обжалваното решение, не може да се произнесе по неговата законосъобразност – в тази част.

От друга страна, само за пълнота на изложението трябва да се изясни, че обвиняемият по обвинение за хулиганство (когато защитава значими за всички граждани каузи) има право на висококвалифицирана защита от високообразовани и опитни адвокати, поради което разумно е да се очаква, че той ще възложи своята защита на адвокати, чиито възнаграждения надхвърлят размерите на минималното адвокатско възнаграждение. Заплатеното възнаграждение за осъществената защита в досъдебното (в размер на 1000 лв.) и в съдебното производство (в размер общо от 2500 лв. - за двете съдебни инстанции) напълно отговаря на справедливия размер при поемане на защита срещу обвинение за извършване на процесното инкриминирано деяние, поради което искът за заплащане на компенсаторно обезщетение законосъобразно е уважен до размера общо от 3500 лв.

С оглед уважената и отхвърлената част от предявените искове първоинстанционното решение трябва да бъде отменено и в частта, в която на основание чл. 38, ал. 2 ЗА Прокуратурата на Република България е била осъдена да заплати на адв. Д. Т. Б. от САК за осъщественото от него безплатно процесуално представителство на ищеца адвокатско възнаграждение над сумата от **259,39 лв.** до присъдения размер от 339,21 лв. (по своето правно естество решението в тази част представлява определение).

С оглед изхода на пренесения пред САС с въззивната жалба материалноправен спор на основание чл. 38, ал. 2 ЗА (съобразно материалния интерес по отхвърлената въззивната жалба) в полза на адв. Д. Т. Б. от САК трябва да се присъди сумата от **577,35 лв.**, представляваща адвокатско възнаграждение за осъщественото от него безплатно процесуално представителство на въззиваемия.

С оглед цената на предявените искове въззивното решение е окончателно в частта, в която е разгледан деликтният иск за заплащане на компенсаторно обезщетение в размер на сумата общо от 3500 лв. - адвокатско възнаграждение за осъществена правна защита по процесното наказателно производство (в неговата досъдебна и съдебна фази).

Така мотивиран, Софийският апелативен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 264777/15.07.2021 г., постановено по гр. дело № 3007/2019 г. по описа на СГС, I ГО, 6 състав, **в частта**, в която е уважен предявеният от Н. Г. К. срещу ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ иск с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3, предл. 1 ЗОДОВ за заплащане на заместващо обезщетение за причинените му неимуществени вреди от незаконното обвинение в извършване на престъпление по чл. 325, ал. 1, във вр. с чл. 20, ал. 2, във вр. с ал. 1 НК, по което е оправдан с вляла в сила на 21.11.2018 г. Присъда от 03.10.2017 г., постановена по нохд № 19186/2016 г. по описа на СГС, НО, 110 с-в, над сумата от 3000 лв. до присъдения размер от 5000 лв., както и в частта, в която на основание чл. 38, ал. 2 ЗА ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ е осъдена да заплати на адв. Д. Т. Б. от САК адвокатско възнаграждение за осъществената безплатно процесуално представителство над сумата 259,39 лв. до присъдения размер от 339,21 лв., като **ПОСТАНОВЯВА**:

ОТХВЪРЛЯ предявения от Н. Г. К., ЕГН *****, с адрес гр. ***, кв. „***“, бл. 231, ет. 8, ап. 39 срещу ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ иск с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3, предл. 1 ЗОДОВ над сумата от 3000 лв. до присъдения размер от 5000 лв., представляваща заместващо обезщетение за причинените му неимуществени вреди от незаконното обвинение в извършване на престъпление по чл. 325, ал. 1, във вр. с чл. 20, ал. 2, във вр. с ал. 1 НК, по което е оправдан с вляла в сила на 21.11.2018 г. Присъда от 03.10.2017 г., постановена по нохд № 19186/2016 г. по описа на СГС, НО, 110 с-в.

ПОТВЪРЖДАВА Решението в останалата обжалвана част.

РЕШЕНИЕТО в останалата част като необжалвано е влязло в сила.

ОСЪЖДА на основание чл. 38, ал. 2 ЗА ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ **да заплати** на адв. Д. Т. Б. от САК, с адрес гр. ***, ул. „***“ № 1, ет. 5 сумата от **577,35 лв.**, представляваща адвокатско възнаграждение за осъществената безплатно процесуално представителство пред САС.

РЕШЕНИЕТО в частта, в която е разгледан искът за заплащане на заместващо обезщетение за причинените неимуществени вреди в размер на сумата от 3000 лв., може да бъде обжалвано с касационна жалба пред Върховния касационен съд по правилата на чл. 280 ГПК в 1-месечен срок от връчването му на страните. В останалата част въззивното решение е **окончателно** - арг. чл. 280, ал. 3, т. 1, предл. 1 ГПК.

ПРЕПИС от настоящото Решение да се връчи на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____